

Респондент: Чайковський Денис, (36 років).

Хто записав: провідний редактор
(з видавничої діяльності та сайту)

Інформаційно-видавничого відділу
Національного музею Голодомору-геноциду
Любов Гоцуляк.

Дата запису: 16.05.2022 року.

Спосіб проведення інтерв'ю: Аудіодзвінок.

Напередодні разом із родиною та другом ми поїхали на відпочинок до Буковелю. А вранці 24 лютого мені почали надходити дзвінки із Києва про вибухи. Рідних (матерів, дружин та дітей) ми залишили там, а самі (я, мій друг та батько) відправилася назад до села Березівка (звідси родом мої батьки). В сторону Києва дорога була вільна, а в бік Західної України було дуже багато машин. 27 лютого вранці ми заїхали, проїхалися по селі, то все ще було спокійно. Ми приїхали, аби вступити до територіальної оборони, але, на жаль, у нас не все було організовано належним чином.

Якраз після обіду 27 лютого і розпочалися бойові дії. Того дня, на жаль, збили наш літак. Багато авіації було. І уже 28 лютого вранці пройшла перша колона їхньої техніки. Ми нарахували десь від 50-70-ти одиниць. Наше село стало першою точкою, де їх почали зустрічати та бомбити. Але згодом все таки наша територія була окупована. Другого дня пройшла іще одна велика колона. І так сталося, що навколо нашого села вони і розмістилися. Березівка знаходиться по Житомирській трасі за 19 км від Києва.

Літак, котрий впав у перший же день, він пошкодив опори електростанції, тому село залишилося без світла та води фактично. Наш будинок знаходиться дещо в глибині села, тому не було такого, щоб щось прилітало поруч із нами. Окрім авіації, яка періодично пролітала, нічого суттєвого більше не було.

А де ви переховувалися весь цей час?

Просто у своєму будинку. До підвалу ми не ховалися. У нас будинок ще не дуже пристосований без світла бути, то було досить таки прохолодно, тим паче коли на вулиці мінус. Тому дуже багато часу витрачалося на заготівлю дров. Нас рятував камін.

Чим харчувалися весь цей час?

По-перше, у нас дуже дружня вулиця. Усі між собою ділилися, сусіди підгодовували нас. пригощали хлібом, котрий самі пекли. По-друге, оскільки ми у сільській місцевості, то із запасами їжі, дякувати Богу, проблем не було. Мали консервацію, якісь крупи, макарони. Морозильна камера ще тримала трохи, тому доїдали м'ясо, яке там було. У нас ще був газ, тому із приготуванням їжі проблем не було.

Зв'язок взагалі був?

Зв'язок зник практично відразу. Спочатку не стало світла, а на другий день уже і зв'язку. Мережа була в нас лиш в одному місці, туди ми й ходили. Інтернет взагалі був відсутній, трішки вдалося налаштувати радіо, щоб хоч якусь інформацію отримувати. Коли ще був інтернет, то я подивився на картах локації, щоб розуміти, які відправляти координати. Справа в тому, що у нас був дрон і ми його могли запускати. На село їх було два. І нам по черзі казали, хто коли має його запускати та яку ділянку відстежувати. Потім телефонували та доповідали про кількість техніки та в якому напрямку вона рухається. Таким чином ми допомагали ЗСУ.

Настільки частими взагалі були обстріли?

Обстріли практично не припинялися, і в основному були зі сторони окупантів в бік Києва та Макарова, там де уже були наші війська. Десь приблизно до 14 березня російські війська рухалися тільки по Житомирській трасі і не заїздили у саме село. Вони засіли в котеджному містечку «Чорна карта». Вперше непрошені «визволителі» заїхали до самого села на шум генератора. Нічого такого, лиш попросили каністри і поїхали. Після того ми уже перестали запускати і наш генератор. А до цього вмикали на декілька годин аби підзарядити телефони наші з батьком та сусіда.

Десь 15 березня вони приїхали до будинку сусіда, котрого на той момент не було вдома. Тоді був найстрашніший день, оскільки до нас прийшло усвідомлення того, що вони уже почнуть ходити по домівках. Отож, приїхала машина (десь у когось її вже вкрави), десь п'ять чоловік автоматників було. Ми почули як у сусіда вони вже щось почали троцтити. Зламали ролети і залізли в будинок. Вони вибили вікна в гаражі, знайшли в будинку ключі від автомобіля. Зламали ворота. І так на його машині уже і поїхали.

Тоді власне ми і вирішили, що потрібно уже їхати звідси. На той момент у нас багато хто повиїздив уже. Власне на нашій вулиці залишалось 5 чи 6 будинків, де ще жили люди. Наступного дня, 16 березня, була комендантська година впродовж усього дня. Цього дня вони знову приїхали до сусіда. Вбили його собаку. Відібрали зброю, яку у нього знайшли. З ним, на щастя, нічого не зробили.

З нашої вулиці були сім машин. І ми ще чекали колону із села Колонщини, але звідти приїхало лише дві машини. І поки ми очікували на них, то підїїхала машина окупантів. Вийшло троє. Один відразу знімає автомат з плеча, інший сідає на коліно і направляє зброю також на нас. Вони починають щось показувати. А це був ранок, холодно, ще й вітер сильний і ми нічого не чуємо. Нам здалося, що вони хочуть, аби ми підійшли. Ми починаємо усі підходити, але вони відразу нас зупинили і кажуть, щоб хтось один підійшов до них. Підійшов мій батько. А вони кажуть до нього: «Это вы здесь баррикады строите?». Ми сказали, що стоїмо на виїзд із села та чекаємо на іншу колону іще. Потім вони підійшли ближче до нас, почали розпитувати, чи є у нас зброю. Обшукали машини. Двоє, то були буряти, і один, такої слов'янської зовнішності. Каже: «Мы тут нациков ловим, вчера двоих поймали. Все в татуировках в натовской форме, кошмарят местных жителей». І при цьому ти дивишся їм в очі, а вони такі, наче вони щось

приймають. Чи то алкоголь, чи якісь наркотики – не зрозуміло. І ти ж їм нічого не скажеш у відповідь. Вони обшукали машини і поїхали. Постріляли десь там і уже через двадцять хвилин повернулися на двох машинах. Це власне був перший такий контакт із ними. Ми десь дві години почекали інші машини. І виїхали цією колоною.

Десь ми проїхали кілометр і виїхав їх БТР та почав стріляти по колесах. Зупинили нас вперше і почали матюками сварити, чого ви сюди їдете. Ми розвернулися, зачекали декілька хвилин і знову поїхали далі. Вони вже нас пропустили. Був далі ще один їх блокпост, перед яким почали стріляти поруч з машинами. Ми зупинилися, потім вони показали нам, що ми можемо далі їхати. А вже коли минули цю ділянку, то далі вони почали стріляти прицільно по машинах. Ми уже потім порахували, що в одну із машин влучило дев'ять куль. Дякувати Богу, що всі залишилися живими. І далі уже виїхали на українську територію. Насправді, це було таке величезне щастя, що ми на наші землі. Видихнули уже спокійно і поїхали далі в сторону Житомира.

А коли їхали, то що бачили по дорозі?

Картина насправді була жахлива. Вздовж дороги було дуже багато руйнувань. Багато автомобілів покинутих та потрощених. Розбиті будинки, великі складські приміщення. Також бачили розбиту техніку окупантів, поруч лежали залишки обгорілих тіл.

Коли вдалося повернутися назад до будинку?

П'ятого квітня ми приїхали. Зайшли до будинку і жахнулися. Там усе було перевернуто. Судячи з кількості ліжок-місць, то їх близько десяти чоловік жило у нашому будинку. Дуже брудно. Усе поперевертали, мабуть, шукали щось цінне. Дуже багато пляшок з під алкоголю було, цигарки і так далі. Мабуть, були буряти, бо знайшли якихось два талісмани їхні у ванній. Покрали все наше взуття, а взамін залишили своє. Схоже, у них були дуже проблеми із цим. Коли ми проїздили їх блокпост, то я звернув увагу на те, що вони в мінусову температури були в якихось кроках чи то в'єтнамках.

А що потім із ними, цими речами, зробили, куди поділи?

Звісно, що викинули, не дуже хочеться зберігати у себе такі речі. До нас уже потім приїздили з СБУ та поліції, проводили опитування. Ми показували їм усе, що вони в нас залишили. Вони сказали просто викинути їх, що вони непотрібні.